Горан Станковић ЛИК СТВАРИ КОЈЕ ДОЛАЗЕ

Горан Станковић ЛИК СТВАРИ КОЈЕ ДОЛАЗЕ

повеља

Горан Станковић

ЛИК СТВАРИ КОЈЕ ДОЛАЗЕ

повеља

Едиција
ПОВЕЉА

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига сто двадесет седма

Уредници
ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Горан Станковић

ЛИК СТВАРИ КОЈЕ ДОЛАЗЕ

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ"
КРАЉЕВО
2016

Не, то је немогуће – одговори странац.

А зашто?

Зато – одговори странац и полузатвореним очима баци поглед на небо на коме су, предосећајући скоро освежење, лебделе црне птичурине – што је Анушка већ купила зејтин и не само што га је купила, већ га је управо и просула.

Михаил Булгаков, *Мајсшор и Марґарија*

Песма I
(БИЋЕ СКОРО ПРОПАСТ СВЕТА)

Људи, морате отићи некуда, што даље.
У природу што дивљију, или некуда на обалу.
Купићете соларне ћелије, избушити добре бунаре,
и имаћете струје и воде.
Треба вам лепо обрађена башта, парадајз, лук,
купус и бундеве.
Све то промешано са лековитим биљем, махунаркама,
стаблима
Ораха, лешника, неколико чокота грожђа,
мали засад јабука.
Не трудите се око пута до тог места.
Нек остане пртина, и лети и зими. Биће сигурније.
Не да вас плашим, али неће бити лако. Навикли смо
да живимо у групи,
На повремене разговоре и уплитања. На ситна питања.
Јер тамо неће бучати мотокола нити мобифони.
Тишину треба испунити.
А све је лакше у групи. Топлије је живети.
Расту нам тако деца.
А онда ће доћи увече, или ујутру, или ће целог дана
бити ту.
Поставиће нам питања о слободи, на та питања
остаћемо без речи.
Или слуге или господари. Авај, скончаћемо тако.
Не треба нам то.
Не треба нам то. Не треба нам то.

Песма II
(ПАЛАТА У ТРИ УЈУТРУ)

О, сумрачног ли света! Имам више од педесет година
и не морам поштовати никога.
Питајте биљке куда иде овај свет, оне знају шта је
величанственост а шта смо ми.
Са којим правом смо потрошили милионе биљних
генерација, зар наши потомци нису заслужили
Да уживају у тој бесплатној шуми? Угаљ, нафта и гас –
велике су речи данас, и толико смртне!
Сутра ће бити псовке, када престанемо бити људи.
Две венецијанске маске сам окачио, и једну
Фотографију циганске богородице. Не бих да
заборавим утучене људе које сам срео успут,
Идући овом вечном дому. Немам право да заборавим
растрошност власти и страх
Који данас влада овде, у Србији. Страх! Страх! Ја сам
свој на своме, осамљен, тих.
Напољу је велика пометња. Желим да знам шта се збива.

Песма III
(ПИСМА У НИШТА)

Авај! Мучим се câм, у овом пустом свету! Преци ме
гледају, опомињу, вапе,
Јер зло добра донети неће. Они боље виде у сутра,
у ништа. Толике милионе
Година изветримо учас, као да су трупла падала за нас
а давне грдосије
Нас сањале. Ко нам је дао право? Зар будући
немају право
На јефтин ручак? Свака епоха сања, каже песник,
ону која следи.
Са пуним резервоаром мислим само на себе.
Са празним – на човека, жену и дете.

Песма IV
(ПИЈМО ДА БИСМО ЗАБОРАВИЛИ ПРЕДСТОЈЕЋУ ОЛУЈУ)

Путујемо 19 километара у секунди према
сазвежђу Херкула, да отплатимо
Дугове предака. Карневалске маске качим на зид,
Подсећају ме на домовину.
Маске сунца и земље, преображаја и повратка.
Велики је немир на лицу Земље. Гледам са Месеца:
Као да се ништа не догађа,
И у најмрачнијим данима рата
На већини места у свету
Не догађа се апсолутно ништа.
Ако је за утеху.

Учени арапски песници, па и они старији, безимени,
Боље су од нас певали о звездама и планетама.
Да ли ће космичка ера певати као што су пре нас
Певали о космосу? Нико није пророк када се дешава
Нешто страшно. Жао ми је, говорио је нежни див
У *Твин Пиксу*. Један тужни, несрећни далибор.
„Жао ми је", чуло се као из превелике даљине.

Песма V
(ТУНЕЛ БРОЈ 13 У СИЋЕВАЧКОЈ КЛИСУРИ)

Ramonda utopia је зомби цвет, полијте га крвљу – оживеће.
Нашао ју је Јосиф Панчић, у Сићеву исте године кад и остале.
Па је *Ramonda nissana* постала Наталија, јер жене ће нас спасити.
А *Utopianu* Панчић није спомињао. Неприлично
му је било, ваљда.
Ћутао човек, слутио будућа времена.
Знао је и он:
„будућност није све оно што ће доћи
много штошта ће се једноставно поновити
прошлост није све оно што се неће повратити”[1]
Ни Тојнби је није видео, јер су локомотиве много чуриле тада.
Ко ће сада слутити вашљивост будућих времена?
Ко ће говорити а ко ћутати, из чије ће ране, распетом
усред сићевачког села,
Потећи вода и крв? „Свако брдо је цео космос.”[2]
Свака клисура је један нетремични поглед.
Сваки човек је клисура и у њој један зомби цвет.

---

[1] Бранко Миљковић, „Тито”

[2] Бела Хамваш

Песма VI
(ТАМНА ЈЕ НОЋ)

Мали свет пун гадости.
Мали свет наше вечности.
Мали свет пун трошности.
Мали свет наше старости.
Некада се певало „Ој, соколе...”
А сад више не, песме данашње су веселе.
Сви се смеју, сви кикоћу, пет минута сваком да се исмеје.
Јер живот ти је к’о планина Проклетије, кажу.
Огроман, несхватљив, каменит и хладан? Велим ја.
Кажу ми „живот је тежак”, а ни лак није, сложим се.
Одмора свима треба, опуштања, ведрине, и опет се сложим.
Нека иде живот и живео живот, и опет се сложим.

Ја ћу морати да останем озбиљан.

Песма VII
(СВЕ ШТО СЕ УЗДИГНЕ МОРА ДА ПАДНЕ)

Као мирис прашине након кише.
Ако помињем политичаре ове земље,
Године две хиљаде шеснаесте,
Можда би ипак требало вратити ствар на почетак,
Или још боље пре почетка.
Зашто?
Да брже оду у пичку материну.

Песма VIII
(АНЂЕЛЕ ГОРКИ ПРАЗНИНЕ И СНАГЕ)

Шта друго у ова времена: На мермерним литицама
читао сам
Под Олимпом, а на сићевачким стенама, Станислава Лема.
А мој народ никако да пронађе ни скит ни футурораму.
Ствари морају да се построже, јер урнисаће нас
тај популизам.
Жртве ћемо приносити у вину и ракији,
ко Брехт цигаре чурити.
Илуминиране књиге ћемо читати, музику слушати ноћу.
Тако ћу и ја преживети доба са премало људи
а превише ћуди,
Док не дође закон крут и кренемо сви скупа на далеки југ.
Јер мој народ припада племству, јер рођењем
сви њему припадну.
И нико не сме да га бије и отима му парицу,
крваву слободицу.
И живот свој ћу дати да утихну они чиновници
гроктави, наопаки.
И нека сви мржњом испрате ме, нека кажу авантуриста је то.

Ја сам навикао, бити против свију. Поздравио вас Дедић Арсен.

Песма IX
(ДРЖАВА МОРА ДА УМРЕ ДА БИ НАРОД ЖИВЕО)

Држава мора да умре да би народ живео.
У Србији међу шљивама
У баштама се гаји лук, паприка, купус, кромпир
и шаргарепа, на дрвећу
Још и орах, јабука и шљива, на крову електросоларијуми.
И бунарокопи.
Људи мудраци чврсто пригрљују државне одвике
и већ им је боље.
Избор изборују: као Бистри потоци или Дрвенград.
Ево села, ево града.
Беж'те одавде ал остајте овде! Знам једног чову,
али он је таква људина,
О полусвету нашем ич не зна, каже, све сам грашак
сиромашак, ситна боранија,
Не зна им имена, ич Вучић, ич Тадић, ич Дачић
а о палмама зна баш, тај чова.
Гадна је гомила, српска гомила сва на куп, а лепи су овде људи.
И њихове жене су лепе. И деца су им лепа. И градине
и градци и башче.
Божа Мандић и нејаки Кустурица су закон. Они граде свет.
Наши Торои и наши Шавали. Наши Валдени и наши
чаробни замкови.
Тек мало гори од Бредли Менинга, јер тај жив оде
са овог света у
Некакав бољи. Издао је врли нови свет и постао жена.
Красан пример
жртвовања за себе, за нас. А српска држава мора да умре.
Не плашите се тога.

Поручите властима Републике Србије да сам умро.

Песма X
(ЖИВОТ ТИ ЈЕ КО ПЛАНИНА ПРОКЛЕТИЈЕ)

Масовне су демонстрације назапослених у Вавилону.
Неограничена празнина, блештава светла и равне,
глатке површине ствари
Неће донети модернизацију, развој, напредак,
нагло обогаћивање.
Неће. жао ми је људи на демонстрацијама у Вавилону.
Трбушасти, прођелави, прегажени, они су со земље.
Ружни људи и ружне жене су со земље. Они су капитализам,
Они су најбоље и најгоре што се десило, у Србији се
ништа друго није ни десило.
Ми живимо ко у Вегасу, у хотелу Екскалибур, холови су
огромни, блештави,
У ходницима тмуша, у собама јад и буђ. Ми смо
гомила будала, али имамо
Маске и звончиће, маске од папира, звонца од снова.
Ми смо со ове земље
Када се испосни, ми смо новорођенчад света, ми сада
држимо банку.
Ми тежимо триста тона и имамо сто вагона. И појели смо
два крокодила.
И једног слона и део камиона и облака тмастих
нагутали се сити.
А ипак смо тако лаки, безмирисни, као на врховима
планине Проклетије.

Песма XI
(ПУТОВАО САМ ДА БИХ УПОЗНАО СОПСТВЕНУ БИОГРАФИЈУ)

Увек је време да се оде. Лепи призори су увек добар
разлог да се устане, зажели сва
срећа и оде. Лепи пејзажи имају ту моћ. Увек треба
следити моћ лепе слике.

Наше очи треба да нас воде. У полутами наших градова,
оне су светиљке. Јер видети је
исто што и бити виђен, а ово исто што и бити осветљен.

Човек на тераси је бољи од човека у гомили а овај треба
да се стиди.
Стид треба да буде природан и изазове чежњу
за одласком.
Као када нисмо помогли пребијеном, па био он педофил.

Лепе, празне слике насељавају маштарије, затим се ми
усељавамо. Неко задовољство
нас обузима тада, и гледали би, гледали... Погледај,
новорођенчету нико не може
да се не осмехне.

Погледај, погледај нас, велика лепото!

Песма XII
(СВЕТ ЈЕ ВЕЛИКИ И СПАС ЈЕ ИЗА УГЛА)

И видех утопију, грчко острво и огромну заравњену
стену, на њој цркву избијених
прозора, у подножју село мермерних кућа
што спуштају се до зидова пред морем.
Памтим још осунчано грожђе и елегантне старинске собе.

Неко ће морати да посведочи да све то још постоји.

Неко ће морати да потражи уточишта за све слабе и несрећне.
Неко је то већ негде урадио. Свет је велики.
Архитекта Солерс је изградио Аркосанти, пустињски град
у коме звоне хватачи снова.
Слатка Мајка Мира Алфаса је саградила златни Ауровил,
чије зракасте улице у житеље сежу,
Божа Мандић је три кућерка оставио какви су били сред
Брезовичке шуме,
Кустурица је подигао два вишеградска да баш ни у чему
слични нису.
Поштар Шевал, нек му је лака земља, саградио је вечни
људски дом.

Клифорд Сајмак је тај дом описао у причи коју треба да
прочитате.

Неко увек мора да посведочи да није све изгубљено.

Неко ко живи у језеру, неко ко више није људско биће,
неко већи.

Неко ко ће ухватити људе за руке и рећи им да је свет велики.

Песма XIII
(СВАКА ЕПОХА САЊА ОНУ КОЈА СЛЕДИ)

Ко је онај који лута кроз шуме?
Србија је Титаник. Титаник је закон.
На народњачком оптимизму плови он дну.
Пићемо вина оцеђена у ноћи комете.
Ко је онај који лута кроз шуме?
Ко ће да страда?
Зар непозната деца, жене лепе и ружне?
Спас за њих, и живот вечан.
А уморни, и сиромашни, и гладни?
Спас за њих, и живот вечан.
А зар да пропадну уметници у гладовању?
Не, никако.
А пропаст – за кога је?
Фрајере, мангупе и махере.
Ко ће преживети, онда?
Ко је онај који лута кроз шуме?
Људи, а не народи.

Песма XIV
(САН ЛЕТЊЕ НОЋИ У ТУНЕЛУ ДУБРОВИЦА НА ХВАРУ)

Бескрајни, сиви круг – и у њему злочин!
Како сам научио да престанем да бринем и купио кућу
на пустој планини.
Како су велики били стари светови!
Како је значајна била судбина човекова и његов крај,
у величини и тишини, која је била права!
Како су прошли дани среће и стигли дани грозе!
Мали свет, пун гадости, стигао је!
Мали свет, без радости!

Ветрови још дувају,
Кише још падају
И реке још теку.
Али све се променило
У нашем имагинаријуму.
Остарили смо, привиђају нам се
Кућице слободице, уточишта,
Вечна летовалишта.
Али све је добро,
Када мало боље размислим,
Док је свет бесконачан,

И, Боже, препун звезда!

Песма XV
(ЗЛАТНА АНОНИМУСОВА МАСКА)

Зашто мајмун пије вотку?
Зато што је руска ваљда.
Зашто мајмун пије виски?
Тај мајмун зна шта ваља.

Гледам мајмунску маску, окачену, исцерену
И не могу се нагледати. Ни лепоте ни страха.
Мој добри Бертолде, добро се сећам твоје песме,
И твоје посмртне маске, иако је нисам видео, чак, мислим,
Ниси ти ни умро. Умрли су Руси, и Амери, и Срби,
и Исланђани,
Али људи богами нису.
Нисмо ми било ко, нити потекли од било чега.
Не дозвољавам, не пристајем. Анонимуси свих земаља,
Расплетимо ситан танац, мучну игру,
Ишчеткајмо ципеле, па на улице.
Хладно је на овом свету.

Песма XVI
(АНУШКА ЈЕ ЗЕЈТИН УПРАВО ПРОСУЛА)

Како је све почело?
Како смо доспели овде?
Можда је по закону, оваква пометња
И несрећа, можда су људи по закону
Несрећни и зли.
Трећи светски рат ће почети као неважна вест у углу,
А онда расти,
И нико неће моћи да каже
Да није знао.

Песма XVII
(ВЕСТИ ИЗ НИГДИНЕ)

Сањам људе, слободне људе Грчке.
Сањам слободне људе.
Немојте ми рећи да се варам.
Сањам слободне грчке мреже слободних људи.
Кућу на плажи, свој бицикл наслоњен на кућу.
Социјализам може доћи само на бициклу,
Аљендеов министар је говорио.
Немојте ми рећи да грешим.
Рећи ћу и ја вама коју реч.
Слободних људи има свуд.
Државо, режими, чувајте се.
Око за око, зуб за зуб.

А држава поново постаде Левијатан.
А таман смо помислили донеће нам
Још једну ракијицу па да се растурамо.
Изнутра наше постаде питање спољашње,
А спољашња питања обгрлатише нас
и прождераше. Ало, има ли још кога?

Државо, јебемти...

Песма XVIII
(ЖЕНА ПОД ВЕЛОМ ЋЕ НАМ ПОКАЗАТИ КЊИГУ ВЕЧНОСТИ)

Онај тамо политичар би напредак, модернизацију.
Он би то за све нас, ту транзицију и модернизацију.
Онај политичар тамо би растао до зоре.
А онај тамо јуришао на границе тог истог раста.
А ја бих да се сведемо на једну собу, једну башту,
Једну жену и једно дете.

Песма XIX
(ЗАПИСАН, СВРШИЋЕ СЕ СВЕТ)

Пролази време а сви знамо како је оно упорно у томе.
Писао сам и одговорили су ми.
Одговор ми се није свидео, њихов одговор нимало
Није био љубазан. Ко су они?
Политичари – владари, индустријалци – преживари.
Нисам сигуран да не желим крв на својим рукама,
Али крв криваца је плава. Или зелена.
Ал, коме је важно то о чему причамо, када се данас
Говори о новој влади који ће донети бољи живот овом
Напаћеном народу, јер моћи ће да купује лепе и
Нове ствари? Народ тек на крају поживинчи, бурно и
Нервозно реагује, чупа живу главу. Али не пре, пре
Тог краја.

Песма XX
(DE RERUM NATURA)

Онај значајни човек увек озбиљан, обећава људима будућност
Без уздаха. Прошлост увек је трагична, будућа времена
сумњива,
И лице одједном маска постаје. Овде је нешто наопако.
Не може се у будућност без осмеха.

Прошла су времена када смо могли живети. Види се само
Страх и човек окупља своје око себе. Тако се штити.
Онај вођа без осмеха води људе без осмеха.
Иза нас су већ земље у којима смо могли живети.

Како само хули онај који каже да може сам!
Ископаће бунар, засејаће башту, одбиће порез поноса ради.
Онда ће га дочепати. Високи човек који обећава нема стида
Ни срама, он нуди наду. Људи, наду!

Нама, зомби вучићу, не треба нада. Ни боља будућност.
Прошла су времена када смо могли с другима живети.
У другима живети. Башта, бунар, бундева, бор, бадем.
Буђење. Тишина у којој устаје, верујем, Мандић Божа.

О природи ствари, хтео бих да причам. Оних правих,
битних ствари.

Песма XXI
(КУЋА ПЕСКА И МАГЛЕ)

Свет се променио.
А најгоре тек долази.
Немојте ме на кафу звати,
Немојте ме даривати.
О, шта учинисмо!
Спевајмо елегију за водом однете!
За животне циклусе, за мочваре,
Куће, људе – за читава острва људи.
Учинисмо велико ал' погрешно,
Не мало али вредно.
Увек боли оно што је некада било.
Прасак леденице, ил' август када
Мора бити врућe, труло лишће у олуцима
С јесени. Пролећни бол је најгори.
Помишљам још: као да се
Ништа не догађа, све је
Тако мирно, али свет се променио.
Данашњи људи то добро знају.

А шта то треба нама?
Сачувати утопију, сачувати је,
Сачувати демократију од капитализма.
Сачувати наду од насиља, сачувати,
Да, сачувати човека од напретка.
Сачувати. Да.

Песма XXII
(АНЂЕЛИ НАД СРБИЈОМ И КИШНЕ ШУМЕ)

Дух сваког човека, жене и детета
Затворен је у боцу која плута
Спорим, надолазећим водама.
Стакло боце је од народа и државе,
Пампурача је од плуте.
Воде надолазе, дух у боци се дави.

Поплава износи кости на сцену.
Магла излази на сцену.
Људи излазе са сцене.

Ми смо робови из воде. Вапаји из воде.
Ми смо сенке и угасла ватра.
Прстохват пепела, посут по води.
Поплава. Пола поплаве. Друга половина смо ми.
Људи из поплаве.

Шуме су опустошене, песак је украден,
Шљунак је украден, ливаде су продате у депоније,
Реке су депонија, депоније су поплављене.
Моја нада је мој братанац, који студира шуме
И шуметине, дубоке воде и модерне вештине.
И не плаши се ничега.

Песма XXIII
(ДАКЛЕ ОВАКО УМИРЕ СЛОБОДА...
УЗ ГРОМОГЛАСНИ АПЛАУЗ)

Морамо поново да размислимо о људској природи.

Требало би неговати ту одвратност,
Као када поштени човек дође светини,
Или се повуче из света и ником не учини зло.
И умре подучавајући децу окретним играма.
Човек, сам у свом сну, вредан је љубави.
У гомили, сажаљења!
Мислите о томе.

Увек ћу жалити за човеком
Какав је могао да буде и
Какав ће бити.

Ко није у Божјем граду
Припада Ђаволовом граду.
Смртноносни апостоли обављају своје послове.

Ал тај један човек нам фали
На ког су сви заборавили.

Не пристајем на монаде.
Не пристајем на серенаде.
Нисмо причали о свакодневном јаду.
И било ми је лакше.

Песма XXIV
(ДАЛЕКА ГРМЉАВИНА ПРЕД КИШУ)

Овако изгледа катастрофа.
Овако изгледа катастрофа.
Ништа нарочито. Крошња озеленела,
Заклања ми сунце у спаваћој соби.
Увече бука јењава. Понекад се неки
Млади манијаци дерњају. Али преко лета
Тако је леп поглед на вечерње небо.

Ако се догађа, догађа се, значи
Треба да се догађа.
О нафти је реч, увек о нафти,
Будале!

Песма XXV
(ЛИК СТВАРИ КОЈЕ ДОЛАЗЕ)

Пијмо да бисмо заборавили предстојећу олују.
Овде се судбина открива самим рођењем.
Читају се влати страве.
Омиљени сликар је Стисникар.
Неко зло долази овим путем.

Шта је живот? Само један дан: зора и сумрак.
Идеали прошлости посташе псовке будућности.
Псовке будућности постадоше категорички императиви
Данашњице а они пак зов карактерологије.
Антропо, психо или каква друга метрија –
Зар стварно мислите да живимо у садашњости
Или од пара?

А заправо, говоримо о нечему из садашњости
Чега неће бити у будућности. И о нечему из прошлости,
А чега неће бити више у данима пред нама.

Говоримо о лику ствари које долазе.
О нафти говоримо, будале, увек о нафти.

Песма XXVI
(НЕШТО ОПАКО ДОЛАЗИ ОВИМ ПУТЕМ)

Авиони су се весело стуштили, уз покличе,
Машинке су певале, као рајске птице.
Онај озбиљни човек тамо део је телефон овом
Озбиљном човеку овде. Као у стиху,
Једна реч би решила све.
Ал' ко јебе, да простите на изразу,
Нас, а и вас, када озбиљни људи ћуте.
Љубав је то.

Зло долази овим путем,
Мало по мало.
Па много по много.
Па само онда зло ту је.
И сви смо брзи и мртви.
На раскршћима.

Песма XXVII
(СВИ ОВИ ТРЕНУЦИ БИЋЕ ИЗГУБЉЕНИ У ВРЕМЕНУ, КАО СУЗЕ НА КИШИ)

Како да мој народ постане слободан?
Пут се у тој заплањској шуми, који неопрезно прозвах
слободиштем,
Рачвао навише и наниже. Некако овако. Или на неки
други начин.

Једним путем, обавезно, приметио сам, креће се у неки
тунел, полумрачан, надсвођен,
Делује незахвално, непријатно ићи њиме, али искуство
чудног шумара каже да тако
Не мора бити. У даљини другог је обавезно нека
фигура, напрежем очи али не разазнајем,
Ко је то, одакле долази, куда иде, да ли ћу га икад
поново срести.
Али држимо метафоре по страни, јер оне ћуте као мулци
О ономе што људе на свету највише тишти.
Кренимо, ти и ја сада, споредним путевима Србије.

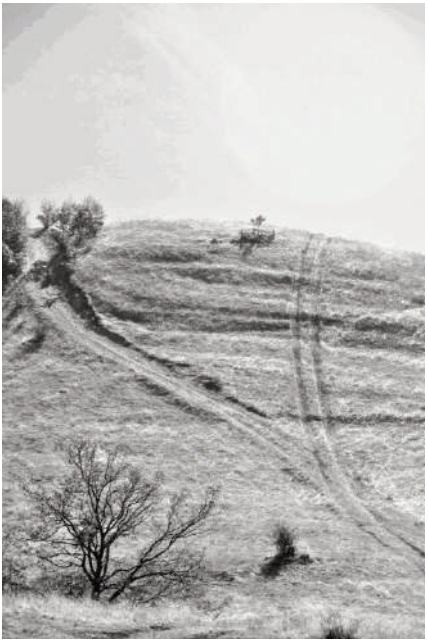

Оног давног дана, када смо моја жена, Цар и ја брали
сремуш, један такав пут узбрдо
Показао нам је косину пуну тог зеленог белог лука.
После смо јели тај исти сремуш са
Тврдим овчијим сиром и маслиновим уљем, уз хладно
пиво и сутонски поглед на Ниш.
После смо се спустили у град, путевима који су се вратили
Из ишчезнућа.
Вратили смо се из шуме у небески град, причајући
Језиком који је тумарао ка излазу.
Стајали смо на обалама новог света,
Света јадне безосећајности.
Умирали у златном добу, умирали од надања
И умирали од веровања.

„Моћи ћемо обновити свет кад он буде разорен
И кад људи буду ређи од ствари.”[3]

[3] Албер Карако

Чудан је то свет. Често срећемо такве људе.
Мале, спрчкане и спечене, а јаке, издржљиве,
И често су на грађевини и у њиви.
Ил' метре из туђе шуме.

Да су знали за оно, за системе и митологеме,
Да ако се мало муну, почињу да труну,
Боље би прошли у животу.
Државу и закон нек спржи сунчева ватра,
С једне, звездана хладноћа,
Са друге стране.
Ето рецепта за посне дане,
Хелиополиса ето, Едена и Валдена,
Рајачких пимница те Сићевачких визијица.

Иза суза, иза сивих киша,
Подигла се сребрна завеса
И далеке беле обале засјале су
Тада. Иза једног оваквог
Обичног српског брда.

Старци кажу
Само је земља вечна.
Истину рекоше.
Само је земља вечна.

Песма XXVIII
(ЉУДИ ИЗ БУДУЋНОСТИ)

Торо, који је живео у кући превеликој за њега
И у шуми таман по мери његовој.
Порезе није плаћао, јер држава треба да одумре,
Да би људи живели, касније су причали о томе.
Он је имао башту и као први човек на Марсу,
Морао је да се баш помучи за добар род.

Рајт је градио куће од песка, магле и воде, стаменије
Од стења и камења. Негде у дубини душе је знао
Да је човека превише на свету, и зато је зидао за
Тог једног, јединог, који би заноћио у вечној кући,
Не тражећи више ништа и не чекајући више ништа.

Баумгартнер јер је скочио у своје
Велико предње двориште и показао
Свима да се може и у башти гајити
Здрава храна и живети високо
И далеко, па и не написали иједну
Књигу од ситне жалости.

Камерун зато што је зарадио
На нашим сновима и потрошио
На наше снове, и није желео да
Погине пре него покаже да је
Земља дубоко а небо високо
А између ми, неопојанији од свих.

Харпо, Гручо, Чико и Карл Маркс зато
Што јунаци су једног дугог летњег
Недељног поподнева, јер радили су
Шта су хтели, жене дирали, око главе се
Смејали и цигаре димили, причали псине
И политичаре у дупе шутирали.

Песма XXIX
(ХИМНА ЗА КРАЈ ВРЕМЕНА)

I

„Покажи покваренима,
О, Републико,
Док сплетке њихове откриваш,
Своје велико лице Медузе,
Окружено црвеним муњама.”[4]

Када оду сви
Остаћемо сами, само ја и ти
И наша глад у тами.
Док не оду сви
Нико неће доћи
И остаћемо сами
У овој вечној тами.

А једном када оду сви
У пензију, у низоземске равнице,
У неки други филм, код казана за ракију,
У завејене вукојебине, да певају песмице,
У хотеле у Патагонији,
Опет ће земља бити
Поносна на нас, и насељена
Више људима
Него чудима.

Зар само десет хиљада генерација?
Више траје наша глад и наша нада.
Глад и нада. Нада и глад.

[4] Радничка песма, око 1850.

Ко нас посла овамо?
Постављамо сва три питања,
И ко смо, и одакле долазимо
И куда идемо.
Нисмо баш од оних најтиших.
Велика лепота овде влада.
Толико далека да постаје савршена.

Да смо у Низоземској,
Гајили бисмо лале и еколошку струју.
Да не бисмо мислили на ужасну
Катастрофу што се примиче.
Овде је све мало другачије.
Густиши и пртине.

II

„Зашто, зашто, мистер Андерсон!
Зашто устајете да се борите,
Зашто?
Зашто, мистер Андерсон?
Зашто сте упорни?”[5]

Док не оду сви
Из тужних српских салона,
А да враћали се не би,
Ко зомбији ко струја луди,
Ко из пензије, ко из низоземске равни,
Ко из неког другог филма,
Ко од казана ракицијског,
Ко из завејених вукојебина,
Ставимо их све у *Remote hotel*

[5] Речи агента Смита упућене Неу, у првом делу филмске трилогије „Матрикс”

Далеке земље Патагоније,
Крај једног красног језера
Усред златне равнице неке
У далекој Патагонији. А ево и
Тог хотела у Патагонији слика.

Ал’ хотел је врло леп,
И ја кажем, вакат, ако
Неће тамо они сви,
Онда ћемо, богме, ми.

Песма XXX
(ПОЗОВИ, ЈА ДОЛАЗИМ, ДОЛАЗИМ, НЕКА УМРЕМ)

Био сам у центру града. Видео. Поразио се. Отишао.
Пише Угљеша Шајтинац.

У центру било ког града, било које Србије, зар не?
Параћинска фабрика стакла је испунила
Србију сломљеним стаклом.
Није Бугарин Цветан усрећио никога.
Стакло крто а отпуштених улице пуне.
Сакате им обе руке, мисле. Куд који, мили моји,
Мисле. Грађанину, пријатељу, брате,
Узми кило ракије и иди на трг.
Ако ти се музика свиди, провесели се,
Ако не, оплачи и иди. Иди кући, седи тамо.
Када се сутра пробудиш, све ће бити исто.
Заувек. Тако написа, неки анонимус,
Са златном маском. Оваквом.

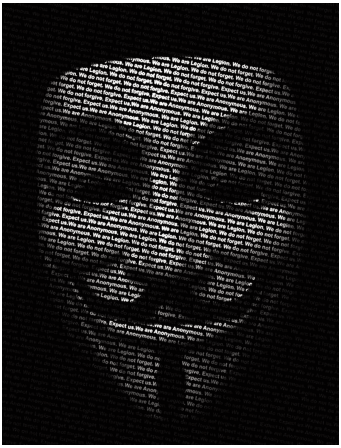

Да, тужне су то земљице:
Хрватска, Србија, Босна, Црна Гора, Македонија.

Свет је ужасно место.
Србија је пупак света.
Ако се икада изгубим,
Ово је место где ћете ме наћи...
Моје омиљено место на свету.
Када сам се питао како би моја
Кућа снова изгледала, градитељски,
Како бих дунђерима објаснио, шта хоћу,
Била би то српска, златиборска кућа.
Добро је имати снове, што веће то боље.
Мој сан је да ћу једног дана
Живети у златиборској кући. На
Златибору. У Србији.

Прећутаћу остало што
Сам тамо видео.

БЕЛЕШКЕ И ОБЈАШЊЕЊА

Песма III – Цитат у другом стиху је Његошев.

Песма V – Алузија на Тојнбијево путовања кроз Сићево двадесетих година XX века.

„Пролазећи кроз Сићевачку клисуру схватио сам смисао историје", рекао је Арнолд Тојнби.

Песма VIII – „Под Олимпом" је роман Малколма Лаурија, док се у задњим стиховима варијације односе на песму „Moderato Cantabile" Арсена Дедића.

Песма IX – Бредли Менинг је био нижи официр у једној од обавештајних служби Војске САД који је омогућио Едварду Сноудену да објави податке о масовном шпијунирању преко интернета. Осуђен је на тридесет година, а у затвору је променио пол. Помињу се и Хенри Дејвид Торо и његова утопија „Валден" и Поштар Фердинанд Шавал и његова грађевина знана као Идеална палата. Последњи стих је парафраза једног стиха Витомила Зупана. Понеко од њих се помиње и у каснијим песмама у овој збирци.

Песма X – Хотел *Екскалибур* се налази у Лас Вегасу, изгледа као Дизниленд.

Песма XII – У првим стиховима је асоцијација на Монемвасију, грчко камено село на Пелопонезу, родно место Јаниса Рицоса. У каснијим стиховима се помињу: архитекта и визионар Паоло Солери, који је саградио експериментални утопијски град Аркосанти у пустињи Аризоне, Мајка Мира Алфаса, француска мистичарка која је основала утопијски град Ауровил на југу Индије, и Клифорд Сајмак, амерички писац научне фантастике, а прича на коју се стих односи зове се „Вечни људски дом", објављена у „Космоплову" број 14 из 1970-е године.

Песма XV – Бертолд Брехт је написао овакву песму: „На мом зиду виси јапанска резбарија / Маска злог демона, златно лакирана. / Сажаљиво гледам / Набрекле жиле на челу што показују / Како је напорно бити зао."

Песма XVII – Почетни стихови се односе на слободне, неновчане мреже које постоје у неким грчким градовима (рецимо Слободна мрежа Магнезија у Волосу).

Песма XXVII – Све фотографије, осим прве, снимио је нишки фотограф Душан Митић Цар.

Песма XXVIII – Песма се односи на већ поменутог Хенрија Дејвида Тороа, архитекту Френка Лојда Рајта, авантуристу Феликса Баумгартнера, режисера Џејмса Камеруна, комичаре Харпа, Груча и Чика Маркса и, најпосле, филозофа Карла Маркса. Све фотографије су са интернета.

Песма XXX – Цветан Василев је бугарски бизнисмен који је купио Параћинску фабрику стакла. Од марта 2015. рачун фабрике се налази у блокади, а Василев се налази на Интерполовој потерници.

* * *

Поднаслови песама, уз неколико изузетака, нису моји, већ представљају наслове књига, ликовних и музичких дела, филмова, те реплике и цитате, или пак изреке анонимних аутора. Међу ауторима су режисери Душан Макавејев, Стефан Командарев и Вадим Перелман, скулптор Алберто Ђакомети, писци Александар Поповић, Бранко Миљковић, Жил Мишле, Михаил Булгаков, Вилијам Морис, Саша Хаџи Танчић, Тит Лукреције Кар, Х. Џ. Велс, Реј Бредбери, глумац Арнолд Шварценегер, композитори Арсеније Јовановић и Оливије Месијан, фотографкиња Џулија Маргарет Камерон, као и реплике из филмова „Ратови звезда” и „Блејд Ранер”.

Назив збирке потиче од наслова књиге Херберта Џорџа Велса из 1933. године.

О ПЕСНИКУ

Горан Станковић је рођен 1958. у Нишу. Био је дугогодишњи уредник књижевног часописа и издавачке куће „Градина”. Сада ради као уредник у Нишком културном центру.

Пише поезију, прозу, есеје, бави се уредничким и приређивачким радом.

Објавио књиге поезије: *Лик и позадина* (1984), *Квантна механика* (1987), *Cyberpunk* (1991), *Претходна књига* (1996), *Terra incognita* (1997), *Четири доба* (1999), *Литаније* (2008), књиге прозе: *Хронике о Хлоугеу* (1991, коаутор), *Terra marginalis* (1997, коаутор), роман *У трагању за златном липом* (2000) и књигу изабране поезије *Биће скоро пропаст света* (2012).

За поезију је добио награде: „Просветину” (1997) за књигу *Terra incognita*, „Бранко Миљковић” (2000) и „Печат вароши сремскокарловачке” (2000) за књигу *Четири доба*.

Члан Српског ПЕН центра и Српског књижевног друштва.

У ОВОЈ КЊИЗИ

7 Песма I (Биће скоро пропаст света)
8 Песма II (Палата у три ујутру)
9 Песма III (Писма у ништа)
10 Песма IV (Пијмо да бисмо заборавили предстојећу олују)
11 Песма V (Тунел број 13 у Сићевачкој клисури)
12 Песма VI (Тамна је ноћ)
13 Песма VII (Све што се уздигне мора да падне)
14 Песма VIII (Анђеле горки празнине и снаге)
15 Песма IX (Држава мора да умре да би народ живео)
16 Песма X (Живот ти је ко планине Проклетије)
17 Песма XI (Путовао сам да бих упознао сопствену биографију)
18 Песма XII (Свет је велики и спас је иза угла)
19 Песма XIII (Свака епоха сања ону која следи)
20 Песма XIV (Сан летње ноћи у тунелу Добровица на Хвару)
21 Песма XV (Златна анонимусова маска)
22 Песма XVI (Анушка је зејтин управо просула)
23 Песма XVII (Вести из нигдине)
24 Песма XVIII (Жена под велом ће нам показати књигу вечности)
25 Песма XIX (Записан свршиће се свет)
26 Песма XX (De rerum natura)
27 Песма XXI (Кућа песника и магле)
28 Песма XXII (Анђели над Србијом и кишне шуме)
29 Песма XXIII (Дакле овако умире слобода... Уз гро могласни аплауз)
30 Песма XXIV (Далека грмљавина пред кишу)
31 Песма XXV (Лик ствари које долазе)

32 Песма XXVI (Нешто опако долази овим путем)
33 Песма XXVII (Сви ови тренуци биће изгубљени у времену, као сузе на киши)
38 Песма XXVIII (Људи из будућности)
41 Песма XXIX (Химна за крај времена)
45 Песма XXX (Позови, ја долазим, долазим, нека умрем)

47 *Белешке и објашњења*

49 *О песнику*

Горан Станковић

ЛИК СТВАРИ КОЈЕ ДОЛАЗЕ

Едиција

повеља

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига сто двадесет седма

Уредници и рецензенти
ЖИВОРАД НЕДЕЉКОВИЋ
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Издавач
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА
„СТЕФАН ПРВОВЕНЧАНИ"
КРАЉЕВО

За издавача
ДРАГАНА ТИПСАРЕВИЋ

Главни и одговорни уредник
ДЕЈАН АЛЕКСИЋ

Секретар Уредништва
ВЕРОСЛАВ СТЕФАНОВИЋ

Ликовни уредник
ДРАГАН ПЕШИЋ

Штампа
Анаграф
Краљево

Тираж
500

Краљево
2016

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд
821.163.41-1

СТАНКОВИЋ, Горан, 1958-
Лик ствари које долазе / Горан Станковић. -
Краљево : Народна библиотека „Стефан Првовенчани”, 2016
(Краљево : Анаграф). - 59 стр. ; 20 цм. -
(Едиција Повеља. Библиотека Поезија, данас ; књ. 127)

Тираж 500. - О песнику: стр. 49.

ISBN 978-86-80522-10-4

COBISS.SR-ID 226795788